

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชียมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยและประเทศที่โดดเด่นในเอเชีย 2) ศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยเพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย 3) ศึกษาศักยภาพของบุคลากรจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยเพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย และ 4) เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในรูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลจาก 2 ส่วน คือ ข้อมูลทุติยภูมิจากผลการศึกษาของโครงการย่อยที่ 1 สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย โครงการย่อยที่ 2 ศักยภาพและจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยและกลุ่มประเทศที่มีความโดดเด่นในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย และโครงการย่อยที่ 3 ศักยภาพและรูปแบบการพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยให้มีสมรรถนะที่ดีและมีคุณวุฒิวิชาชีพ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการศึกษาในสภาพจริงการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในไทยและประเทศที่โดดเด่นในเอเชีย เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างสรุปผลการวิจัยเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยและประเทศที่โดดเด่นในเอเชียพบว่าจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพส่วนใหญ่เน้นไปที่การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) ยกเว้นประเทศญี่ปุ่นที่เน้นไปที่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นการผสมผสานภูมิปัญญาการดูแลสุขภาพของประเทศเข้ากับการดูแลสุขภาพ โดยผสมผสานการท่องเที่ยวเข้ากับภูมิปัญญาการดูแลสุขภาพของตน ได้แก่ ประเทศจีนผสมผสานกับแพทย์แผนจีน อินเดียผสมผสานกับอายุรเวท และวิถีการดำเนินชีวิต ได้แก่ เกาหลีใต้ผสมผสานกับวิถีการรับประทานกิมจิ ญี่ปุ่นผสมผสานกับวิถีการอาบน้ำร้อนแบบออนเซ็นเพื่อสุขภาพในขณะที่ไทยผสมผสานกับบริการสปาและความงาม รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้ง 4 ประเทศ มีองค์ประกอบที่คล้ายคลึงกัน คือ การตั้งวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Tourism) มี 2 แบบ คือ การท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมายมาเพื่อดูแลสุขภาพโดยเฉพาะ และการมาเที่ยวโดยมีจุดมุ่งหมายอื่นแต่สอดแทรกกิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาพในโปรแกรมการท่องเที่ยว วันประเทศเกาหลีใต้ที่เป็นแบบที่บูรณาการเข้ากับการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยเพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย พบว่าศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยเพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชียตาม

กรอบทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมมีอยู่ในระดับสูง โดยมีความแตกต่างกันตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่จำแนกไว้ กล่าวคือแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้นมีความคล้ายคลึงกันกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบผสมผสาน แต่มีความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ในภาพรวมแหล่งท่องเที่ยวมีความพร้อมสูงในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชียทุกประเทศมีความโดดเด่นที่เหมือนกันในด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวโดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามตามธรรมชาติ มีการคัดสรรแหล่งท่องเที่ยวที่สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเป็นธรรมชาติที่สวยงาม โดยประเทศญี่ปุ่นมีความโดดเด่นในทุกด้าน ประเทศจีนและอินเดียมีระดับศักยภาพใกล้เคียงกัน โดยมีจุดเน้นที่ชัดเจนในเรื่องการดูแลสุขภาพของตนเอง และมีการนำมาใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของบุคลากรจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยเพื่อเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย พบว่าระดับศักยภาพของบุคลากรจากการประเมินตนเอง (สิ่งที่เป็นอย่างจุดแข็งและจุดอ่อน) กับระดับศักยภาพของบุคลากรที่ควรเป็นตามความคิดเห็นของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้ง 3 ด้านใกล้เคียงกับศักยภาพที่มีอยู่ แต่มีประเด็นที่เป็นจุดอ่อนที่ต้องปรับปรุงในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ต้องปรับปรุงให้มีความรอบรู้ในการปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรมต้องปรับปรุง คือ มีหลักการในการปฏิบัติงาน และด้านการปฏิบัติงานและทักษะวิชาชีพคือปรับปรุงให้มีความสามารถในการใช้ภาษาไทยได้ดี โดยเฉพาะการเลือกใช้คำและใช้ภาษาที่ถูกต้องชัดเจน และมีความสามารถในการให้การปฐมพยาบาล และ/ หรือการรักษาเบื้องต้นได้ ในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุ

ตอนที่ 4 ผลการศึกษารูปแบบการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย พบว่าศูนย์การบริหารจัดการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประกอบด้วยหน่วยงานหลัก 4 หน่วยงาน คือ หน่วยจัดการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด หน่วยส่งเสริมผลิตภัณฑ์และบริการด้านสุขภาพ หน่วยประสานงานเครือข่ายภาครัฐและเอกชน และหน่วยพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศ แต่ละหน่วยงานจัดตั้งขึ้นต้องทำงานสอดคล้องไปด้วยกันเพื่อให้การผลักดันเครือข่ายทั้งหมดที่เกี่ยวกับท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้ขับเคลื่อนไปพร้อมกัน

Abstract

The research on “A Development of Thai Health Tourism as a Centre for Asian Tourism Destination” had four objectives as follows: 1) to study health tourism model of management styles in Thailand as a centre for health tourism destination in Asia; 2) to investigate potential tourism destinations in Thailand; 3) to examine potentiality and model development for human resource in health tourism and; 4) to propose model of Thai health tourism as a centre for Asian tourism destination. Qualitative research was applied to analyze data into 2 folds from project 1 and 2 potential tourism destinations in 4 Thailand regions and 4 outstanding destinations in Asia. In project 3, utilizing in-depth interview and field study to examine these destinations.

Results were found into four steps:

1. Health tourism model of management in Asia most of these destination emphasized in medical tourism except in Japan had applied unique of wellness tourism; China, South Korea and India integrated health care and traditional local wisdom techniques. In China health tourism destination performed both Chinese traditional medicine and health promote while India combined Ayurvedic and lifestyle health package. Health tourism in South Korea it was found south Korean used modern lifestyle with traditional way of eating kimchi for good nutrition while Japanese health destination (wellness tourism) combined with the Japanese way of bathing in Onsen hot spring water. In Thailand, health tourism blend spa service and beauty and Thai Traditional massage as identity of Thainess health tourism which separated from medical tourism. Therefore health tourism in Thailand aimed to wellness tourism which set up for health promotion and tourism along with health in regular tourism program while Korea health tourism integrated into health destination.

2. The results analysis of potentiality tourism destinations in Thailand as a health tourism destination in Asia. The outcome supported Thailand had high potentiality of a variety natural destination and man-made health destination to set up as a centre of health tourism in Asia. In conclusion, these four outstanding in health tourism had beautiful scenics which suitable for their nations own health tourism program.

3. The result of analysis of potentiality and model development for human resource in health tourism it was found that the self-evaluation and potentiality of human resource standard confirmed that these were some weakness need to be improved such personality, English for communication, life safety in case of emergency and basic first aids.

4. Result analysis on “A Development of Thai Health Tourism as a Centre for Asian Tourism Destination” it was found that the centre for health tourism destination in Asia had management function with four units respectively 1) Marketing and public relations unit 2) Health promotion products and service unit 3) Network and coordination unit for government agencies and private sectors and 4) International cooperations unit. Each of unit has to work in harmony in order to work efficiency as one stop service to promote Thailand as centre for Asian tourism destination.